

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György könyvelő kezéhez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

TELEFON 644.

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s gummiárú gyári raktára.

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangu modern szücsárú válalata oooooooooooooooooooooo Kész árúban a legnagyobb választék. — Boák és karmantyuk dusan felszerelt raktára ooooo

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb temetkezési intézete Debrecen, Csapó-u. 4

+++ Telefonszám 11—85. +++

Gyökeres tyukszemirtő Kárpáti-szesz ^{köszvény} csusz ellen szemölcsöt, tyukszemet és bőrkeményedéstazonnal megszünteti. — Ára 70 fillér. ++++++ Alatus baromfivész elleni szer, csodás hatású. Ára 1—2—4 korona. ++++++ A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője **HARSÁNYI LAJOS** gyógyszerháza a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

Orvosságot és vegyvizsgálatot PONTOSAN KÉSZIT VVVVVV

Dr. SZELENYI, Piac-utca 30. KOSSUTH-PATIKA. VVVVVV

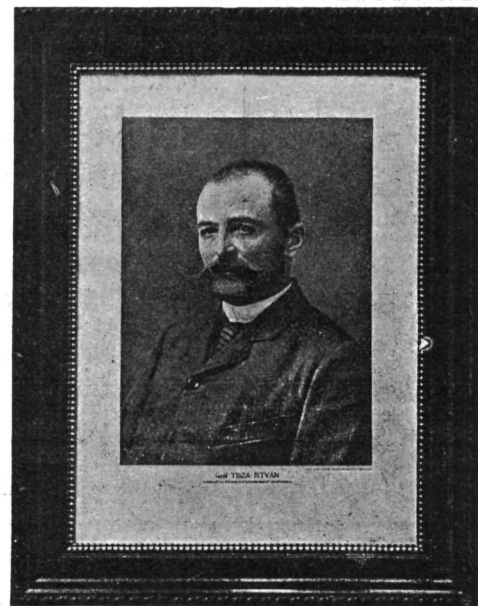
HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt **GOLDMARK** budapesti kalapgyáros debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA** vezetése alatt, ahol kizárólag raktára van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

LEGFRISSEBB FÉRFI-DIVAT UJDON-SÁGOK, SZALMAKALAPÖK, NYAK-KENDŐK, TENNISZ-INGEK stb. LEGJUTÁNYOS BESZERZÉSI FORRÁSA

Frank Testvéreknél

Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

GRÓF TISZA ISTVÁN,

akit a héten Debreczen város diszpolgárává választottak.

Nem fáj a feje másnap ha
Littke pezsgőt iszik

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme ——— VÁROSI UJ BÉRHÁZ.

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiséget a Piac-utcai VÁROSI UJ BÉRHÁZBA (baloldai 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó.

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piacz-utoza 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utoza sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a **BIKA-SZÁLLODÁVAL** szemben. ++++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK nagy választékban

GLÜCK EDE

oipő és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegyszerek, gummiárúk, kötszerek, gazdasági és állatgyógyászati cikkek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
különlegességek.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORATORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

A bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek, — hasonszervi gyógyszerek, kötszerek, szépitőszerek — legnagyobb raktár a Debreczen és vidékére. ...

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTAR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámitolás, törlesztés és jelzálogkölsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruháztár,
Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

TÖRLEY

TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és zsakett öltönyök, felöltők, doublé át-
meneti kabátok, szalon, smoking és frakkülön-
legességek, ugyszintén **sikkes egyenruhák készülnek**

PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál oooo
DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Uj ruhaüzlet! Szolid, szabott árak

TAVASZI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök,
átmeneti kabátok, tavaszi
felöltő különlegességek leg-
olcsóbban

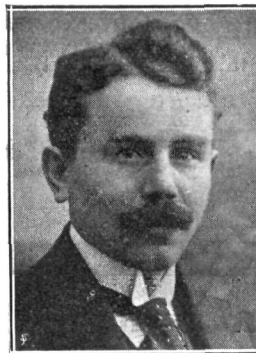
Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha
áruházában szerezhető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-IK SZÁM,

Közgazdasági Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gondnal rö-
vid idő alatt elkészítetnek. — Vidéki megrende-
lések gyorsan és pontosan elintéztetnek. ooooooooo

Francia műveltség.

— Levél a debreczeni előkelőség fiatal nőihez. —

A Debreczeni Szemle számára írta: BÉOTHY ALI.

Öreg legény vagyok, valamivel túl a négy X-en s így a leányok és fiatal asszonyok megengedhetik már nekem, hogy velük szemben lelkes, forró szívből jövő udvarlásomba egy kevés száraz tanítás is vegyüljön. Nem mintha nem tudnám, hogy a társas élet viszonyaiban a nőknek általában finomabb az érzékük helyesebb a tapintatuk, több a leleményességük, mint a férfiaknak. Vannak mégis dolgok, melyeket a férfiak a tágasabb küzdő tér, szabadabb mozgás és a tapasztalás előnyeinel fogva jobban ismernek, mint a nők.

A mult télen több oldalról illetékes helyeken tájékozódttam az iránt, hogy egy magasabb erkölcsi és szellemi színvonalon létesítendő „Francia-Kör” kezdeményezésével szemben az előkelő közönség részéről milyen jellegű és mérvű érdeklődés lenne Debreczenben felköltethető. Mondhatom, hogy a kilátásba helyezett esélyek szinte megdöbbenőek voltak. Mondták, hogy a divat az angol nyelvet és szellemet tolja előtérbe, hogy a gyakorlati élet a német nyelvet és műveltséget teszi leghasznosabbá, hogy általában a férfiakat a kereset küzdödelme vagy az élvhajászat, a nőket pedig az öltözködés és a hiúság sokkal inkább elfoglalják, hogysem idejük maradna odaadólagon és kitartóan foglalkozni a fölvetett eszme megvalósításával; hogy továbbá egy vegyesen női és férfi tagokból álló kör nélkülözne azt a fesztelenséget, ami egy naponként látogatott szórakozó helynek elengedhetetlen kelléke; végül, hogy alig lehet remény arra, hogy a különböző társadalmi állás és vagyoni helyzet szerint tömörült csoportok versengése és széthúzása nagy mérvben ne nehezítené úgy a kör fejlődését, mint a körbeli élet kedvességét.

Ennyi ellenvetés és ennyi akadály legyőzésére nem kisebb erőt, mint a debreczeni előkelő társadalom mind azon fiatal nőinek, kik a francia műveltségnek már is teljes előszeretettel tisztelői, együttes és kitartó közreműködését látom szükségesnek. Most tehát, amíg meg nem javul az ország sanyaru gazdasági helyzete, mely még az ilyen erkölcsi természetű új alkotásnak is, mint minden haladásnak utjában áll, arra kérem önöket szép hölgyeim, hogy az eszme közvetlen létesítését célzó lépésekre alkalmas idő elérkeztéig a közbeeső időt használjuk föl az eszme terjesztésére. Ki-ki a maga környezetében. Semmi sem biztosíthatja inkább a tervezett alkotás sikerét, mint az, hogy ha az eszme kulturális jelentőségét az önök szép ajkairól hallott s az Önök rezgő szívéből fakadó meggyőződése fogja hirdetni. Hogy ép egy francia közmondás bölcsességére hivatkozom: „Amit a nő akar, azt Isten is akarja”.

Mert hiszen Önök ép oly jól tudják, hogy mily kevés értékűek az eszme ellen fölhozott kifogások, mint amily melegen érzik szívében az eszme mellett fölhozható érvek magasztos nagyszerűségét. Azért fölöslegesnek is látom, hogy az előkészítő bizottság működésének megkezdéséig én az önök lelkes, igaz ragaszkodását a francia műveltséghez a mai egyszerű föl híváson túl újabb buzdítással ébren tartsam, sőt talán meg is sértsem. Amint azonban az előkészítő bizottság megalakulásának alkalmas ideje elérkezik, kérni fogom az önök személyes közreműködését a kör megalakítására, mint most kérem az eszme terjesztésére.

Nem állhatom még sem meg, hogy e jó alkalommal a nekem tett ellenvetésekre egy pár észrevétellel vissza ne térjek. Divat az angol nyelv? Nagyon helyes. Elvégre is minden nyelvösmeret hasznos, ha mindjárt nem is áll, hogy: „ki mennyi nyelvet tud, annyi ember”. Legfeljebb számra, de éppen nem minőségre! Ma az angol vezeti a világot a kereskedelem és az üzlet terén. Ezt tükrözi vissza nyelve is. Kétlem azonban, hogy a magyarságnak izlésénél és jelleménél fogva az üzlet s a kereskedelem volna a legmagasabb ambíciója. Leghasznosabb a német nyelv? Hasznos, hasznos. Egyes emberre igen, még ha magyar is. De hogy a magyarság összeségére károsabb nyelv, szellem és uralom, mint a német nem létezik, azt 400 év történelme igazolja.

Hogy a férfiakat és idejüket nagyon elfoglalják a kenyérkereset és a sportok különböző nemei, ezek között különösen a kártya? Ez kétségbe vonhatatlan. Akadnak mégis köztünk többen, akiknek magasabb aspirációi vannak. Hogy a nőket házi teendőiknél túl csupán az öltözködés és a divat érdekelné? Ez aztán már tiszta rágalom! Nagyobb és általánosabb soha nem volt a nők mozgalmá, mint ma világszerte nemcsak a politikai egyenjogúság megszerzésére, de szellemi egyenjogúságuk kiérdemlésére is. Egyébiránt, hogy a nők öltözködésükre kellő időt s nagy gondot fordítsanak, ma indokoltabb mint valaha. Hatalmuknak minden időben a külső dísz és az öltözködés volt egyik szükséges és erős fegyvere. Ma még inkább szükséges, hogy öltözködjének, mikor a divat annyira levetkőzteti őket.

Hogy férfiak és nők nem szórakozhatnak együtt fesztellenül és amellett illedelmesen? Ez aztán már igazán ósdi, mondhatnám barbár fölfogás, amely sehogy sem egyeztethető össze, legalább az előkelő körökre nézve, a női egyenjogúság elvi elfogadásával.

Ami végül a vagyoni és társadalmi állás szerint képződött csoportok széthúzását illeti, azoknak egymáshoz való közelítésére és egybe olvadására alig képzelhető jobb mód és alkalom, mint egy magasabb szellemi színvonalon álló kör által nyújtott személyes érintkezésre vezető alkalom.

Most még csak egyet kívánnék kiemelni azon számtalan siker közül, melyeket Európa népei a francia szellem munkájának és a francia műveltségnek köszönhetnek. Mert bár mindnyájan tanultuk a világtörténelmet, nem mind egyformán tisztán látjuk a nagy erőt, mely a szellemi munka minden terén a világ haladását századok óta vezeti, ma is vezeti; akkor is vezette, mikor, 43 év előtt a legfőbbképpen szellemi erejénél fogva dicső nemzet harci dicsőségét a nyers erő letörte. Ez az erő a francia szellemi erő. Ez az erő a forrása, az első forrása azon nem álmódott sikereknek, melyekkel a győzedelmes balkán népek ujjában egész Európát bámulatba ejtették. Alig sejtette valaki, hogy az a néhány száz ifju, kik tanulmányaik végeztével évenként a francia műveltség kincsét vive Franciaországból Bulgáriába, ugyanúgy Görögországba és Szerbiába néhány évtized alatt olyan vezető erővé tömörüljön, mely a népeikben lappangó őserőt fölbreszteni és szervezni képes legyen. Pedig ez történt és semmi más.

Ebből a ma már történelmi példából már is tanulhatna. Hogy ki? Azt mondja meg talán más, ki erre hivatottabb s mondja meg máskor és máshol.

Ezek után az ügy érdekében szíves elnézésüket kérem bájos hölgyeim, hogy ne talán udvarlásomat, nem ok nélkül, nagyon is száraznak találják, azon lelkes hódolathoz képest, mellyel én önökkel szemben mindenkor viseltetem.

Varrottas.

A Debreczeni Szemle számára írta TÁRNAI IVÁN.

A fenséges asszonynak nagyon tetszett a kiállítás. Többször oda fordult Tiefenthal grófnőhöz.

— Wunderbar! Herrlich!

A főhercegnő nagy pártfogója volt a házi iparnak és a népművészetnek. Állandó érdeklődésével tüntette ki a protektorátusa alatt álló intézetet is, melynek célja a magyar népművészetnek művelése volt. Az igazgatónőnek meglegedését fejezte ki, azután, oldalán a grófnővel, megindult a főispán kalauzolása mellett a tiszteletére rendezett népünnep megtekintésére.

A kis erdőn hullámozott az ünneplő nép. Mintha egy virágszőnyeg vagy egy tündérmese kincsesára, álomszág pompája elevenedett volna meg, oly szindus látványt nyújtottak a gazdagon himzett ruhák. Az asszonyi fejek úgy kandikáltak ki a szironnyal dusan varrt kendők közül, mint a pillangó a tulipán kelyhéből. Értették a módját, miként lehet emelniök a természetadta szépségüket. A férfiak. Praxiteles alakjai. Az Ur Isten ezekről vehetne modelt, ha még egyszer embert akarna teremteni. Bronz arcuk, acélizmu karjuk tanuskodott róla, hogy nem satnyult el még egészen a magyar.

A dalárda nótája mellett foglalt helyet a főhercegnő a diszátóban. A grófnő el volt ragadtatva. Új volt neki minden. Mintha az asszonyok selymes kendőjébe egy-egy mese lett volna behimezve, szegény juhászbojtárról, hatalmas király egyetlen leányáról.

Egyszer aztán felharsant a zene s tizenkét pár odalejtett, hogy bemutassa a magyar csárdást. Valami szép látvány volt! Ahogy csak itt tudják táncolni a csárdást. A régi figurákkal, az ősi szilajsággal. A grófnő csak nézte a mindig változó, de mindig szép látványt. Mintha egy kaleidoskop hozta volna szeme elé a maga képeit.

Egyszer ozt' úgy érezte, hogy valaki nagyon nézi. Szinte égette arcát a tekintete. Arra fordult s szeme összevillant egy legény szemével. A táncsoport szélén állott s őt nézte makacsul. A grófnő nem bírta el a tekintetét, elfordult, de mindig érezte biborrá vált arcán a nézésének tüzt. Egyszer ozt' ott állott előtte. Összeütötte sarkantyus csizmáit és megszólalt:

— Az én nevem Szélpál István és egy fordulóra kérem a nagyságos kisasszonyt!

A grófnő zavartan nézett a főhercegnőre, a főispán odavolt a meglepetéstől, de a fenséges asszony mosolyogva szólt:

— Gehens! Warum nicht?

A fiu már is vitte. A táncolók szélén állottak meg. Azután belekezdtek a világ legszebb táncába s elfeledkeztek mindenről. Csak ketten voltak. A fiu megsédült az eset szokatlanságától. Behunyta félig a szemét, hogy csak a szempillái között szűrődött át a leány képe. Aranyos fürtjein ott játszott egy eltévedt sugár. Egy tincset kibontott a szellő, vagy a tánc forgataga s oda-oda csapta az ajkaihoz. A leány nem merte megigazítani, mintha ígézet alatt állott volna. Hagyta magát szoritani, pedig alig lélegzett már. Az udvari bálon, az etikett kedvbénító bilincsei sohase engedték meg, hogy mulasson is, hogy átengedje magát a tánc élvezésének. De ez a legény nem ismeri az etikettet, nem a hoppmester intéseire szedi a lábait, de magyar tüzzel táncol, mit fokozott benne az az ismeretlen érzés, minek maga se tudott nevet adni.

Mikor vége volt a táncnak, azt se tudta, hogyan került a helyére. A fenséges asszony mosolyogva nézte a kipirult arcát, azután odafordult a legényhez:

— Szeret táncolni?

— Ha párom akad. A kisasszony igen a kedvemre való cseléd volt.

— Nem volt nehéz?

— Bárha az egész életemen át hordhatnám a terhit.

A dalárda még egyet énekelt. Azután előállottak a kocsik, hogy a vendégeket a vasúthoz vigyék. A bandérium elfoglalta helyét, azután megindult a ment az állomásra.

Szélpál Pista pedig felkapott a lovára s odahajtott a falu alá, ahová csak későbbben ér a vonat. Nem tudta, hogy mit tesz. Valami vonta arra, hogy még egyszer lássa azt az álmokba illő leányt.

A vonat erre még nem haladt teljes sebességgel. A szalonkocsi nyitott ablakánál ott állott a grófnő. Még most is piros volt az arca. Keblén egy fehér rózsza hervadozott. (Talán a szíve melegétől.) Szemük ismét összevillant, szívük ismét összedobbant, csak egy percre, míg a vonat ott haladt el. A grófnő hirtelen letépte a rózsát a kebléről s odavetette a fiu felé. Azután sipított egyet a gőzös, gyorsabban szaladtak a sinek s a következő kanyarulat elnyelte, csak a füstjét kapkodta még erre a szellő.

Pista felemelte a rózsát, talán azt se tudta, hogy megcsókolta, hogy a lajbijába dugta, ott, ahol a szíve dobog. Azután felkapott a lovára, megsarkantyuzta s vágatott maga se tudta hová, mintha egy tovaszállott álmot akart volna visszahozni.

MEGVÁLTÁS.

A Debreczeni Szemle számára írta: Ónodi Szücs Adél.

Az én szenvedésem: a Te boldogságod.

Az én pergő könnyem: a Te imádságod.

Az én kinzott szívem lassan hulló vére:

A Te megváltásod bére!

Ha megválnálak a szenvedéstől Téged:

A világ sok kinját elviselném érted!

S ha a fájdalomtól könnyes lenne szemem:

Büszkén emelném fel lövis-járta fejem!

KRÓNIKA.

Kuruzslásról s egyebekről.

A multkoriban megírták a debreczeni lapok, hogy a rendőrség rajta ütött egy kuruzslón, aki nagyon sok pénzt keresett, és akinek igen sok előkelő, intelligens, jómódu betege is akadt. A legtöbb ember, akihez eljut ez eset híre, fölháborodásával megvesszőzi a kuruzslót is, azokat az „állítólagos” intelligens embereket is, akik a kuruzsló boszorkánykonyhájában megfordultak.

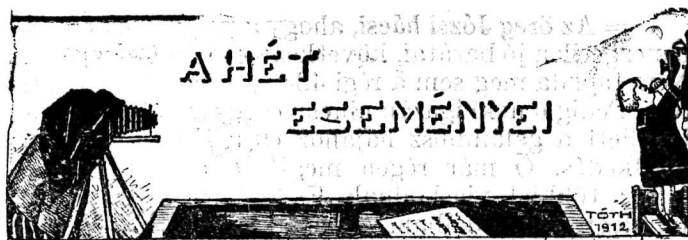
Ez az említett kuruzsló igazi kuruzsló volt. Nem azért, mert orvosi diploma nélkül gyógyítani merészkedett. A többi közt Kneipp, Priessnitz és Schroth is merte ezt, és még sem voltak kuruzslók. Hanem azért volt kuruzsló a csodadoktor, mert egyáltalában nem értett a gyógyításhoz és ennek a negatív erényének mindenképen tudatában is volt. Maga is meg volt győződve róla, hogy értetlenül áll szemben a legegyszerűbb betegséggel is, mégis vállalkozott arra, hogy a legsúlyosabb kórságokat is meggyógyítja.

Csakis arra törekedett, hogy sehol és soha meg nem lévő orvosi tudását úgy értékesítse, mintha az minden gyógyító művészet legtejeje volna. Ha rajongója lett volna akármilyen értéktelen gyógmódnak, de igazán hitt volna akár a hitványságban is, szívből lelkesedett volna a legbadarabb tévhitért is, bármennyit ártott volna is, az én legszemélyesebb ítélőszékem előtt föl is tudnám menteni. De minthogy nem hitt se magában, se gyógyító-módjában, minthogy mindenkinél jobban tudta és érezte, hogy a legsemmibb semmit árulja hatványozott valamiként, betegeit durván rászedő kuruzsló volt.

Ezt a csalót szívesen kiszolgáltatom bárki fölháborodásának, de betegeit nem, azokat az intelligens betegeket sem, akiktől az intelligenciát éppen azért akarnák elvitatni, mert a kuruzslóhoz fordultak. Mindenekelőtt a tényállást kell helyesbíteni. Ezek a betegek nemcsak a kuruzslóhoz fordultak, hanem a kuruzslóhoz is, még pedig azután, miután már minden egyébbel megpróbálkoztak és kudarcot vallottak. Ezt pedig lehetetlenség rossznéven venni tőlük. Nagyon kevés az olyan beteg, akiben olyan csenevész az életösztön, hogy egykönnyen belenyugodjék a változhatatlanba. A legtöbb beteg — és mennél gyötrelmesebb és gyógyíthatatlanabb a betegsége, annál inkább! — irtózatossá válik a halállal. Akármilyen erőszakkal vagy furfanggal, bármilyen tudománnyal vagy babonával, képzett orvossal vagy együgyű kuruzslóval, műtéttel vagy ráolvasással történik is, de meg akarja védeni magát az ellen a mindennél nagyobb katasztrófa ellen, amelyet az elmulás jelent. A nem beteg, bárhogy szereti is a beteget, valahogyan mégis bele tud törődni abba, ami a legtöbb betegnek elviselhetetlen: az elpusztulásba. És aki beteget kezel, bármilyen jó is a szíve, bármekkora is a beteggel való együttérzése, sohase fogja a halál közeledtét oly hihetetlen iszonyatnak látni, mint maga a beteg.

A kétségbeesés leggyötrőbb harcát vivó betegben, ha helyeselni nem is, de megérteni mindent kell. Meg kell tehát azt is érteni, hogy akár a legintelligensebb beteget is, akinek tanulásban kifinomult esze elítél bármilyen kuruzslást, hogy a legokosabb beteget is a halál közeledtétől végletekig fölkorbácsolt és őrjengővé vadított életösztöne a kuruzslóhoz kergetheti. Hiába mondja az intelligencia, hogy nem segíthet a kuruzsló ott, ahol a legfejlettebb szaktudomány sem tudott segíteni. Az életösztön leköpi az intelligenciát és dühös reménységgel, eszeveszett sóvárgással hiszi, várja, követeli a lehetetlenségnek lehetőségévé szelődését, a kivételek kivételének bekövetkezését, a megmentő csoda valóra válását. Lehet, hogy a kuruzsló tudatlan csaló volt mindig és mindenkiel szemben, de hátha ezuttal egyetlen egyszer, éppen ebben az egy különleges esetben, a véletlenségek véletlenéből tudhat valamit, rábizhat valamire, becsületes lehet? Ezt hörögi az életösztön és kétségbeesett ordításával nemcsak percekre, hanem napokra és hónapokra is némává fojthatja és nyomorékká verheti az eszt.

Ne ítéljük oly főnhéjazó megvetéssel azokról az intelligens betegekről, akiket a kétségbeesés a csodát tagadó tudománytól a csoda kalandos eshetőségével biztató kuruzslóhoz kergetett. Bármilyen fénnel lángoljon is bennünk az intelligencia, még mindnyájan lehetünk kétségbeesett betegek.

— A politika rikoltott bele az elmúlt hét hangulatába. Hiába, igazi szenvedelemmel csak politizálni tudunk. Kulturális ügyekben soha sem tapasztalhatni ilyen agitációs kedvet. Ha csak valami személyeskedéssel nincs összefüggésben, mint például a színgazgatóválasztásnál is történt. Elgondoltuk, hogy milyen szép dolog lenne ilyen szenvedélyes lelkesedéssel dolgozni a kulturpalotáért, a kövezési programm keresztül hajszolásáért és sok minden egyebekért. Dehát igazi szenvedélyes harci kedvet csak a politika tud kiváltani belőlünk. Mi, akik nem foglalkozunk politikával, csak úgy messziről néztük a mult heti küzdelmet is. Istenem! miért annyi izgalom, tulbuzgóság. Eleinte senki sem gondolt prononszirozottabb közgyűlési határozatra. Bizonyos, hogy a három közgyűlési határozatra. Bizonyos, hogy a százon felüli szavazattal elfogadott indítványt a csakazért is váltotta ki az indítványtevőkkel, akikkel előbb simább formájú indítvány tekintetében sem akart szóba állani az ellenzék. A csak azért-nak köszönhető az eredmény. Bár csak azért is ilyen gyorsan ütnék nyélbe a többi tennivalókat is. Akkor lenne kulturpalotánk, muzeumunk, parkos főterünk, gondosan rendezett nagyerdők s annak, aki a Főutca város ház felőli oldalon végig akar menni, nem kellene baleset ellen bebiztosítani magát s a Csokonai-körnek sem kellene felolvasó helyiségért a télen újból keresztül házalni a várost.

× Persze, hogy a jóizlés nem egy és ugyanazon anyaméhben fogantatott a szenvedelmes közgyűlési harcokkal. Annyi izléstelenséget, mint amennyit a közgyűlés fulladt levegője termelt ezen a héten, régen köthettünk volna csokrétába. Tessék elhinni, nem politikai elfogultságból beszélünk s bizony csak követtett ott el izléstelenség politikai különbség nélkül egyaránt. Volt egy pár izléstelen közbekiáltás a dr. Révy beszéde alatt, mézesheti körülményeire vonatkozó kellemetlen kiszólások. De koronáját az a kiló marhaszó képezte, amelyet a függetlenségi pártnak egy olyan tagja követett el, akinek legalább annyi étel-sót kell elfogyasztania még, hogy városatyja lehessen. E cselekedete csak város-gyerkőcsögre kvalifikálja.

— Hát a személyes támadásból a főispán személye sem maradt ki. És Domahidy főispán igazán nem debreczeniesen ripohtirozott. Már hiszen mi felőlünk lehet a főispán ur bármilyen politikai hitvallású, akár néppárti is, de ez alkalommal eltekintve ettől: talpig uri ember volt. Szeretnénk látni egyszer Jánosi Zoltán urat, hogy hasonló pozícióban, hasonló helyzetben, mit csinálna. Azt elismerjük, hogy tudós, nagy talentumu Jánosi Zoltán, aki mindég beletéveikkel a beszédbe valami nagyon is debreczeni izűt. A főispán ur régi művelt nemesi családok kuriájáról hozott valamit az erősen csizmaszagu vitákba. Egy kis fölényt. Lehet, hogy a politikája rossz, de ez a hazulról hozott fölény győzedelmeskedett a közgyűlési teremben.

= **Az öreg Józsi bácsi**, ahogy a polgármester urat címezzük a jó barátai, következetes volt önmagához. Nem tagada meg sem a régi 48-at, sem a polgármestert. Pedig ő neki igazán nincs veszíteni valója. Olyan jól illett a galambösz hajához ez a tisztas, szótalan viselkedés. Ő már régen megjárta azt a harctér, ahol a többiek viaskodnak. És belátta, hogy minden mindegy a politikában. A hazát annyiszor megvédte a magyar és még sincs megvédve, annyiszor eladta s még sincs liferálva.

*

+ **Az a szerb tiszthelyettes**, aki megszökött a harcterről és nálunk keres foglalkozást, megvalljuk, egy csöppet se rokonszenves előttünk. Ha a nisi katonaiskola növendéke volt, akkor egyenesen arra volt nevelve, hogy ott győzzön, vagy ott vesszen a harctéren. Még ha egy polgári foglalkozású tartalékos katonakötelezett teszi meg a dezertálást, csak hagyján, de akit az állam kenyere vitézségre nevelt, azt nem övezheti dicsfény. És mi nem azt a kardvágást látjuk a mellén, amit a harcban kapott, hanem azt a golyó-sebesülést, ami a hátát érhetne volna, ha menekülés, szökés közben utána lönek. Csunya az emberirtó háboru a kulturember előtt, de tudja az ég, még csunyább, ha az, akit arra neveltek, — megszökik előle.

*

— **A szociálisták** minden dicséretet megérdemelnek. Nyugodtan, minden rendzavarás nélkül zajlott le a sok izgalommal kecségető csütörtök. A megtörténendőt meg nem történhetővé úgy sem teheték volna s higgyék el, hogy annál a politikai határozatnál sokkalta lényegesebb volt, hogy egyetlen egy ablak se zuzódjék be s hogy egy uncia vér se serkedjen a nyomán. A szabadvéleménynyilvánítás meg nem nézi a csütörtököt, vagy a vasárnapot. Most azután tiltakozhatnak s hirt adhatnak a más véleményükről a fővárosi lapokban, melyeknek kilenczized része ugyanis az ő hatalmuk alatt áll. Épen azért, mert minden dicséret őket illeti, nem is juthat semmi a rendőrségnek, melynek semmi lényegesebb dolgot nem adhatnak.

*

= **A háború** se akar megszűnni s a bizonytalanság köde sem oszlik. Sőt mintha napról-napra bizonytalanabb lenne a külpolitikai helyzet. És mi meg idehaza veszekszünk. Az egyik oldalon a sópanamával, másik oldalon a koalíciós izü talpfapanamával izgatják a politikai pártok egymást. Bezzeg a bolgárok és szerbek sohase maguk közt hadakoznak, hanem egymást verik. És még mi *rongyosozzuk* le őket. Mi, akiknek borsózik a hátunk, hogy a hazaért a határon kell rostokolnunk s akik irtódzunk egy foghuzástól is.

*

(!) **Dr. Lukács Béla** olyanféle betegségben szenved amit a *nagyot-hallás* példájára nagyot-látásnak lehet nevezni. Két szál gyalogos csendőrt, — mely a városháza előtt vonult el, mint a fővárosi lapokban olvasuk, — 100 lovas zsandárnak látott. Jó, jó, az 50 százalékos többet-látást csak megértjük a *nagyot-látása* révén, de hogy látta a 100 lovat, amellyel hirtelen még 150 városatyát is lóvá tudott tenni.

*

— **Az eső** csak esett s valamennyiönk buzája ott ázott — sajnos sok esetben rothadt is — a termő talajon. Az enyém is, a tied is, az övé is. Akiknek nincs egy félméter négyszögöl buzaföldünk, nekünk is. Mert ha hiányozni fog a jó termés, hiányzik az mindannyiönk asztaláról. A tizenhárom esztendő babonája, mintha nem is lenne többé babona.

SZÍNHÁZ.

Színházi hét.

A színházterkélyen másodszer szokott virágozni a pygmaeon, mikor a szintársulat bevonul, rendez körülmények közt összel. Az idén alig, hogy egyszer elvirított ez a hálás görög-virág, már megint tárva-nyitva Thália csarnokai. És még holmi gőzfürdőikkel sem lehet összehasonlítani a nézőtér levegőjét, mert valóságos őszi idők kedveztek — legalább az eddigi — előadásoknak.

Furcsa világot élünk! ? Mintha soha hire-hamva se lett volna a *holt-szezonnak*. Épen ezért valószínű, hogy a *nyári évad*, mint a szinlap elkereszteli a m.-szigeti szezon nélkül maradt társulat három hetes kísérletezését, — jól fog végződni. Hogyne, mikor fürdőre még alig ment valaki, mikor obstrukciós közgyűlések viharai háborognak a városi parlamentben, mikor nem szorulnak a fiumei cápára, mert bőven ontják a helyi s fővárosi lapok az eseményeket.

*

A szintársulat első előadása csütörtökön zajlott le, elég élénk érdeklődés mellett. *Csontos Gyula*, ez a vérbeli művészember kezdte meg három estére terjedő vendégszereplését a *Farkas* vezető szerepében. Ha hézagosan volt benépesítve a nézőtér, ennek oka a hirtelen jött szezonnyitásban s az erősen lejátszódot darab jó ég tudja hanyadik előadásában keresendő.

Csontost nem a főváros fedezte fel. Nem sokkal volt gyengébb színész, mikor nálunk bontogatta művészetének már akkor is kiváltságosan izmos szárnyait. Amit nőtt, azt előre látta a nagyon helyes érzékű debreceni közönség. Nagyon is kevés számú társaival ő képviseli az igaz művészetet az ifjabb színészgenerációban. Csupa önállóság, eredetiség, ötlet és pedig nem hatásvadászó kitanultság, hanem az élet sok-sok apró szövevényes mélységeinek meg-látásán, felértékelésén alapuló igaz művészet az ő művészeté.

A *Farkas*-ban annyi új szint, annyi hangot hozott, hogy ezt a szerepet csak most láttuk először a művészet minden felaprózó szemüvegén keresztül megvilágítva. A közönség tiszta szívéből, nagyon elkesen ünnepelte.

Az előadás többi szereplői a régiek, *Lajthay* és *Halassy Mariska* kifogástalan közreműködésével.

Pénteken szintén nem telt ház, de lelkes közönség előtt a *Rabló lovag* került színre *Kürt* szerepében Csontossal.

A vendégművész ezzel az alakításával is igazi műélvezetet szerzett az ő kiváló művészetét megértő közönségnek. Ellenben az előadás nagyon hevenyészett volt. Igazi *nyári ensemble*. Kemény Lajos tulontul erős színekkel dolgozott s nagyon darabos gróf volt. *Vajda Ilonka* megérdemelte a szapora tapsokat, folytonos haladása szembeszökő.

*

A jövő hét műsorát következőkben adjuk: Vasárnap délután: *Aranyeső*; este *Rátkai Márton* fellép-tével: *Cigányprimás*. Hétfőn *Rátkai Márton* vendég-játékával: *Drótos tót*. Kedden *Rátkai Márton* vendég-játékával: *Leányvásár*. Szerdán: *Sztrájkol a golya*, énekes bohózat. Ujdonság. (Piros szinlap). Csütörtökön: Ugyanaz. Pénteken: *Samuka*, énekes bohózat. Ujdonság. Szombaton: Ugyanaz.

IRODALOM.

A Debreczeni Zenede története.

(1862—1912.)

Drumár Jánost zseniális embernek ösmerik Debreczenben. Kiváló zenekapacitás s nemcsak a debreczeni lapok színvonalát emelik az ő klasszikusan stilizált zenecikkei, hanem a legelőkelőbb szaklapok is kapkodnak irodalmi munkásságán, mely a világ zenetörténetének, a klasszikus muzsika kiváltságos megértésének óriási perspektíváját öleli fel. Csupa tudás ez a zenekritikus.

Nagyon valószínű a tudomány más ágában is épen ilyen zseniális lenne, ha arra adná a fejét. Nem azon csodálkozunk, hogy ő írta meg a Zenede 50 éves történetét, hiszen más zenetörténelmi munkája is jelent már mág, hanem az ejt bámulatba bennünket, hogy ennek a száraz adat-tengernek a felkutatása mellett kifogástalanul jól írta meg.

Mert száraz történelmet írni, sűrű krónikát, ez már nem az ő zsánere. Hát bámulatos az a tárgyilagosság, az a határozott felérzékeltetés minden szemernyi adatnak, mely munkáját jellemzi. Pompás a csoportosítása, amint megfaragja bölcsőjét a debreczeni zene-csecsemőnek. Kuforrásait publikálja s ebből látjuk, hogy mindent jó helyen keresett. És mindent ki is használt, eltekintve a *jelen kor* kissé huzamosabb ideig való tömjénezésétől. De hát ezzel nem lett értéktelenebb a munkája, csak terjengősebb.

A régiokról, a Hitessy Lajosokról, Emmert Antalokról, Szotyori Nagy Károlyokról hosszabb jellemzést szerettünk volna, úgy, amint mi ösmertük azoknak uttörő, ároktömő munkáját. Dehát ebbeli mulasztását pótolharja, ha ő nem is, az, aki majd megírja Debreczen zenei történetét. Mert annak Drumár pompás ösvényeket csapott a járhatlan utakon s bizony a debreczeni színészetre vonatkozólag is sok új dolgot tár elénk.

Nagy segítségére volt *Simonffy* Emil, aki nemcsak az adatokat szolgáltatatta, de azok egy becses részét fel is dolgozta sok írói kvalitással, élvezhető, színvonalas stílusban.

A könyv kiállítása a városi nyomda egyik büszkesége lehet.

Reményi Ede, Erkel Ferenc stb. leveleit hangjegy-kézírásait kapjuk hü reprodukciókban s egy csomó művészi kivitelű fénykép-klisé, táblázatos kimutatásokat stb. A könyv ára 4 korona, kiállításához terjedelméhez képest nagyon olcsó. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. Egyetlen komoly egyesületi, vagy magánkönyvtárból sem szabad annak hiányozni.

Apollo mozgószínház.

Igazgató Deési Alfréd.

Szenzációs Nordisk esték ma, szombat estétől kezdve. A RÉGI PAD. Költői 3 felvonásos dráma. A nők barátja. Vigjáték 2 felvonásban.

URANUS

SZINHÁZ

PASSAGE
Csapó-utca.

VÁSÁRTÉRI
nyári színház.

Szombat délután 6—8-ig gyermekelőadás.
SÁNDOR BŐZSIKE utolsó fellépte.

Vasárnap, hétfőn, szenzációs új műsor!
Fellép VIRÁG JENŐ, a Royal orfeum
művésze önálló műsorral.

2028—1913. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbíróóság 1913. V. 2336—1. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszreint Kohn és Krapfenbauer részére 200 korona tőke, ennek 1913. évi január hó 15. napjától számítandó 6%-os kamatai és az eddig összesen 70 kor. 60 fillér perköltség erejéig 1913. évi április hó 7-én bíróilag lefoglalt és 1050 koronára becsült butorok, tűzmentes vasszekrény és egyéb ingóságok 1913. évi július hó 17-én délelőtt 9 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Darabos-utca 17. sz. alatt megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi június hó 23-án.

Oláh Géza,
bírói kiküldött.

2542—1913. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbíróóságnak 1912. V. 4742—4. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Ottó Schidloff et Comp. részére 751 korona 70 fillér tőke, ennek 1912. évi október hó 15. napjától számítandó 6% kamatai és az eddig összesen 133 kor. 96 fillér perköltsé erejéig 1912. évi november hó 7-én bíróilag felülfoglalt és 3230 koronára becsült butorok, fürdőkádak és egyéb ingóságok 1913. évi július hó 14-én délután 5 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Péterfia-utca 46. szám alatt megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi június hó 23-án.

Oláh Géza,
bírói kiküldött.

876—1913. végrh. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a debreczeni kir. járásbíróságnak 1913. évi 3132. számú végzése következtében dr. Vajda József ügyvéd által képviselt Friedmann Albert javára 188 kor. s jár. erejéig 1913. évi május hó 21-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 894 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorok, jégszekrény, italok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a debreczeni kir. járásbíróság 1913. évi V. 3130. számú végzése folytán 188 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. évi március hó 1. napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 193 kor. 16 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Debreczenben, Hunyadi-utca 22. sz. alatt leendő megtartására 1913. évi július hó 23. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Debreczen, 1913. évi június hó 27-én.

Gál Vilmos,
kir. b.r. végrehajtó.

DIANA FÜRDŐ

a vasuti indóházzal szemben
árai a legolcsóbbak!!

Zsákok, ponyvák

és minden e szakmába vágó cikkek legolcsóbban szerezhetők be

WIENER ADOLF

ponyva és zsákkölcson üzletében Kossuth-u. 27.

Mindenféle vízvezetéki anyagok kaphatók Hunyady-u. 13.
László és Fenyő műszaki üzletében ***** TELEFON 8—59.

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata. 1913

LUKÁCS VILMOS

és **Testvére** cementárúgyára

Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok. . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

820—1913. végrh. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a debreczeni kir. járásbíróságnak 1913. évi 2804. számú végzése következtében dr. Vajda József ügyvéd által képviselt Lévai Henrik javára 360 kor. s jár. erejéig 1913. évi május hó 5-én fogatosított biztosítási végrehajtás útján le oglalt és 740 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butor, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a debreczeni kir. járásbíróság 1913. évi V. 2804. számú végzése folytán 360 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. évi március hó 20. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 58 kor. 35 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Debreczenben, Kazinczy-utca 20. sz. a. leendő megtartására 1913. évi július hó 21. napjának délutáni 1/4 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz izetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Debreczen, 1913. évi június hó 27-én.

Gál Vilmos,
kir. bír. végrehajtó.